

*Ksenija Bosnar
Franjo Prot
Loris Benassi*

Prethodno znanstveno priopćenje

MJERNA SVOJSTVA SKALE STAVA PREMA NOGOMETU NA UZORKU ODRASLIH OSOBA IZ OPĆE POPULACIJE

1. UVOD

Hrvatski nogometni savez broji 1.732 kluba s 118.316 registriranih igrača (HNS, 2011). To je nesumnjivo najpopularniji muški sport u nas. Istraživanja preferencija sportova u domaćoj populaciji pokazala su da je nogomet redovito među prva tri izabrana sporta u adolescenata (Bosnar i drugi, 2004; Prot i drugi, 2007; Šafarić, i drugi, 1999). Bez obzira na izuzetnu popularnost, istraživanje H. Haddada (2002) pokazalo je da razvoj odnosa prema nogometu nije jednostavan i da ovisi o spolu, dobi i rezidencijalnom statusu. Bavljenje nogometom u bilo kojem obliku, aktivno ili kao pasivni promatrač, vrsta je aktivnosti koja se može predviđati putem stava (Ajzen, 1985; Ajzen i Fishbein, 2005; Prišlin, 1991). Bosnar i Benassi (2008) razvili su Skalu stava prema nogometu (SPN) u široj i skraćenoj verziji i provjerili je na uzorku studenata kineziologije. Skala SPN je u obje verzije pokazala odlična mjerna svojstva, no, postavlja se pitanje je li prikladna za istraživanja na drugim segmentima populacije. Odnos prema nogometu dosad je u nas istraživan na učenicima i studentima, i nije sustavno istraživan na odrasloj populaciji Hrvatske. U tu svrhu mogla bi poslužiti skala SPN, no potrebna je prethodna empirijska provjera njene prikladnosti. Stoga, problem ovog rada je utvrditi mjerna svojstva skale stava prema nogometu K. Bosnar i Benassija (2008) na uzorku odraslih osoba iz opće populacije.

2. METODE

Skala SPN primijenjena je na prigodnom uzorku 656 odraslih osoba oba spola s različitih područja Republike Hrvatske. Podaci su u najvećem dijelu prikupljeni ljubaznošću studenata Kineziološkog fakulteta koji su primijenili instrument u vrijeme i u mjestu svoje pedagoške prakse. U istraživanju je korištena verzija skale s 44 čestice koje su ocjenjivane na pet-stupanjskoj ljestvici. Mogući raspon rezultata je stoga 44 – 220 bodova. Sve čestice su skalirane tako da viši rezultat označava pozitivniji stav. Analiza rezultata učinjena je standardnim programima paketa STATISTICA.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Tablica 1. Mjerna svojstva ukupnog rezultata Skale stava prema nogometu na uzorku 656 odraslih osoba oba spola

Broj čestica	44
Cronbachov α koeficijent pouzdanosti	0.973
Prosječna korelacija među česticama skale	0.460
Broj svojstvenih vrijednosti većih od 1	4
Prva svojstvena vrijednost matrice korelacija čestica i postotak objašnjene varijance	20.73 47.12%
Aritmetička sredina ukupnog rezultata	122.60
Standardna devijacija ukupnog rezultata	39.19
Minimalni ukupni rezultat	44
Maksimalni ukupni rezultat	216

Rezultati analize metrijskih karakteristika skale SPN pokazuju da skala i na populaciji odraslih osoba pokazuje odlična mjerna svojstva. Cronbachov α koeficijent interne konzistencije izuzetno visok i iznosi $\alpha = 0.97$ (prosječna korelacija među česticama iznosi 0.46), što upućuje na zaključak da bi se skala mogla znatno skratiti i učiniti efikasnijom za primjenu. Prva svojstvena vrijednost matrice korelacija čestica objašnjava čak 47% ukupne varijance i pokazuje jasno definiran prvi glavni predmet mjerenja. Ukupni rezultat skale SPN (tablica 1, slika 1) definiran kao neponderirana linearna kombinacija rezultata u česticama je na ovom uzorku pokazao veliki raspon, od 44 do 216 bodova, tek za četiri boda manji od teoretski mogućeg. Aritmetička sredina ukupnog rezultata pozicionirana je neznatno prema pozitivnom stavu pa raspon obuhvaća više od ± 2 standardne devijacije oko aritmetičke sredine.

Tablica 2. Aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD), vrijednost na standardiziranoj prvoj glavnoj komponenti (K_1), korelacija čestice sa sumiranim ukupnim rezultatom (R) i pouzdanost sumiranog rezultata iz kojeg je izostavljena čestica (α_m), za čestice Skale stava prema nogometu primijenjene na uzorku 656 odraslih osoba oba spola. Vodeće nule su izostavljene.

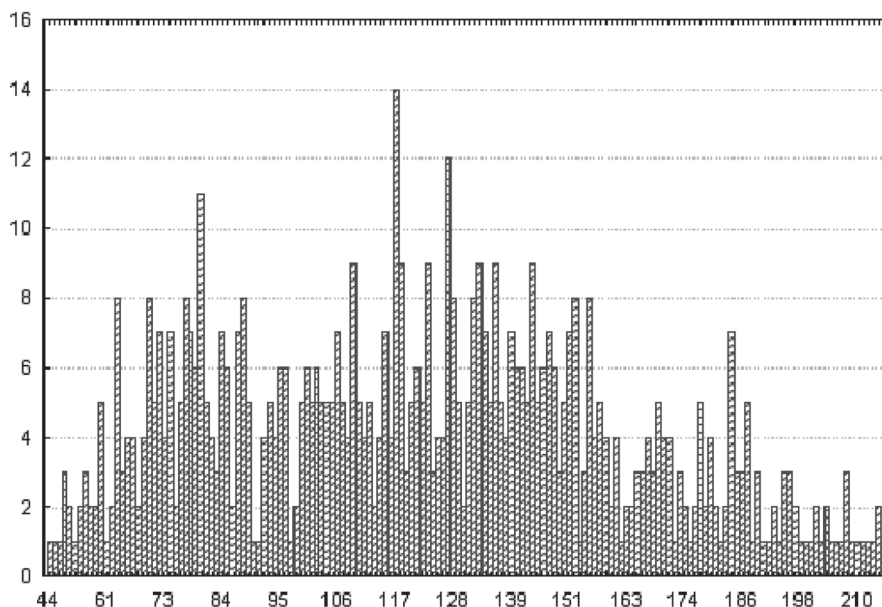
TVRDNJA	M	SD	K_1	R	α_m
Kad god to mogu, odlazim bodriti svoj klub na gostovanjima.	1.92	1.26	.692	.666	.973
Tako male stvari čine nogomet tako velikim.	3.09	1.29	.720	.704	.973
Sretan sam kad moja momčad pobijedi.	3.80	1.34	.672	.658	.973
Na televiziji ne propuštam pogledati nogometne susrete.	3.16	1.36	.774	.763	.972

TVRDNJA	M	SD	K₁	R	a_m
Smatram da nogomet nije toliko važan koliko se oko njega diže buka.	2.82	1.26	.549	.531	.973
Teško podnosim poraze momčadi za koju navijam.	2.75	1.38	.732	.714	.973
Ne propuštam priliku slikati se s igračima.	1.70	1.10	.595	.567	.973
Uz nogomet mi vrijeme tako brzo prolazi.	2.88	1.45	.827	.817	.972
Nogomet je najpopularniji sport na svijetu zbog svoje ljepote, kreativnosti i nepredvidljivosti.	3.23	1.27	.740	.725	.973
Vrhunski nogometaši se mogu usporediti s vrhunskim umjetnicima.	2.86	1.33	.727	.710	.973
Kad naiđem na nogometne suvenire obavezno kupim ponešto.	1.97	1.15	.725	.702	.973
Ne razumijem zašto se toliki ljudi oduševljavaju nogometom.	3.21	1.25	.527	.515	.973
Nogomet je način života i ljubav bez kraja.	2.86	1.26	.677	.658	.973
Novac koji se troši na nogomet trebalo bi iskoristiti za pametnije stvari.	2.32	1.19	.594	.575	.973
Uvijek odlazim na onaj dio stadiona gdje se okupljaju najvatreniji fanovi.	1.85	1.21	.715	0.690	.973
Svoje uzore i idole često pronalazim među nogometašima.	1.85	1.14	.712	0.687	.973
I najkvalitetnije nogometne utakmice meni su dosadne za gledanje.	3.77	1.35	.561	.549	.973
Neovisno o rezultatu, nikada ne napuštam stadion prije posljednjeg sučevog zvižduka.	2.59	1.61	.750	.734	.973
Volio bih da se moje dijete bavi nogometom.	3.20	1.28	.642	.621	.973
Uvjeren sam da bi mnogi bili sretni kad bi se mogli baviti nogometom.	3.18	1.19	.662	.643	.973
Radije odlazim na nogometnu utakmicu nego na bilo koju drugu manifestaciju.	2.51	1.48	.835	0.819	.972
Igranje nogometa je beskorisno utrošeno vrijeme.	3.83	1.20	.637	.628	.973
Na utakmice odlazim s prijateljima.	2.98	1.57	.747	.733	.973
Pred važnu utakmicu osjećam uzbuđenje i nervozu.	2.80	1.41	.798	.785	.972
Moć nogometa očituje se u zблиžavanju ljudi cijelog svijeta.	3.53	1.10	.603	.587	.973
Za boje svog kluba spreman sam se i potući s navijačima suparničke momčadi.	1.65	1.13	.624	.597	.973
Posebno sam raspoložen kad moja momčad pobijedi.	3.49	1.36	.742	.729	.973
Ima veliki broj ljepših sportova od nogometa.	2.67	1.19	.645	.628	.973
Nogomet izuzetno potiče druženje među ljudima, neovisno o obrazovanju, generaciji ili spolu.	3.73	0.99	.553	.537	.973
Često provodim svoje slobodno vrijeme igrajući nogomet.	2.22	1.37	.748	.728	.973

TVRDNJA	M	SD	K₁	R	a_m
Vrhunski nogometni rezultati mogu značajno afirmirati nogometni sustav jedne države, ali i državu i naciju u cjelini.	3.81	1.02	.470	.455	.973
Nogomet me odbija zbog svoje masovnosti.	3.83	1.16	.520	.509	.973
Za vrijeme evropskih i svjetskih prvenstava spreman sam pogledati tri TV prijenosa dnevno ne dosađujući se.	2.89	1.50	.768	.755	.972
Igranje sportske prognoze predstavlja mi pravu strast.	2.17	1.40	.720	.699	.973
Član sam kluba navijača momčadi za koju navijam.	1.82	1.37	.687	.659	.973
Rado čitam sve što ima veze s nogometom.	2.71	1.48	.833	.821	.972
Nogomet je besmisleno jurcanje za napuhanom svinjskom kožom.	3.90	1.29	.596	.587	.973
Bavljenje nogometom omogućuje zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba.	2.75	1.16	.579	.557	.973
Spreman sam potrošiti i zadnju kunu prateći svoj klub na gostovanjima u domovini i inozemstvu.	1.60	1.05	.636	.609	.973
Nikako ne propuštam organizirana slavlja kluba povodom osvajanja velikih trofeja (prvenstvo, kup, turnir...)	1.92	1.24	.735	.711	.973
Kao dijete igrao sam nogomet s prijateljima.	3.43	1.64	.664	.648	.973
Na stadionu zdušno navijam za boje svoje momčadi.	3.09	1.61	.761	.747	.973

Rezultati analize mjernih svojstava čestica skale SPN nalaze se u tablici 2. Vrijednosti na standardiziranoj prvoj glavnoj komponenti, kao i korelacija čestice sa sumiranim ukupnim rezultatom pokazuju da su sve čestice dobar indikator prvog glavnog predmeta mjerenja. To također potvrđuju i procjene pouzdanosti sumiranog rezultata iz kojeg je izostavljena pojedina čestica. Izbacivanje bilo koje od čestica ne mijenja pouzdanost ukupnog rezultata za više od 0,001. Čestice pokazuju veliki raspon aritmetičkih sredina, od 1,60 do 3,90 bodova i dostatno velike standardne devijacije. Samo u jednoj čestici „Nogomet izuzetno potiče druženje među ljudima, neovisno o obrazovanju, generaciji ili spolu“ standardna devijacija je ispod jednog boda.

Temeljem brojčanih pokazatelja (tablica 2) ni jedna čestica se ne bi mogla odbaciti zbog slabih mjernih karakteristika.

Slika 1. Distribucija ukupnog rezultata na Skali stava prema nogometu obračunatog kao jednostavna suma. Na apscisi je vrijednost ukupnog rezultata; na ordinati su frekvencije.

4. ZAKLJUČAK

Analiza mjernih svojstava Skale stava prema nogometu je pokazala da je skala u potpunosti prikladna za primjenu na populaciji odrasle dobi. Rezultati upućuju da bi se i za ovaj segment populacije mogla napraviti znatno kraća verzija skale. Kako sve čestice pokazuju dobra mjerna svojstva, pri skraćanju treba voditi računa o balansu s obzirom na valenciju, ekstremnost i manifestni sadržaj čestica.

5. LITERATURA

1. Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: a theory of planned behavior. In: Kuhl, J., Beckmann, J. (Eds) *Action Control: From Cognition to Behavior*, New York: Springer-Verlag, 11-39.
2. Ajzen, I., & Fishbein, M. (2005). The influence of attitudes on behavior. In D. Albarracín, B. T. Johnson, & M. P. Zanna (Eds.), *The handbook of attitudes* (pp. 173-221). Mahwah, NJ: Erlbaum.
3. Bosnar, K. i Benassi, L. (2008). Konstrukcija skale općeg stava prema nogometu. *Zbornik radova 17. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske*, 88-93.

4. Bosnar, K., J. Gošnik, A. Hošek-Momirović i F. Prot (2004). The comparison of sport interests in metropolitan and small town elementary school boys. In R. Pišot, V. Štemberger, J. Zurc, A. Obid (Eds.), Abstracts and Proceedings of 3rd International Symposium „A child in motion“, Kranjska Gora, 10.-12.10.2004. (pp.). Koper: University of Primorska.
5. Haddad, H. (2002). Odnos prema nogometu djece osnovnoškolskog uzrasta, Diplomski rad, Zagreb: Kineziološki fakultet, 2002.
6. Hrvatski nogometni savez, službene web stranice. S mreže skinuto 23. 3. 2011. : http://www.hns-cff.hr/?ln=hr&w=o_hns
7. Prišlin, R. (1991). Kada se i kako naše ponašanje slaže s našim stavovima? U: Kolesarić, V., Krizmanić, M. i Petz B. (Ur.), Uvod u psihologiju (str. 449-509). Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
8. Prot, F., Bosnar, K., Sporiš, G. i Greblo, Z. (2007). Hierarchical structure of sport interests in male and female adolescents. 10th European Congress of Psychology. Mapping of Psychological Knowledge for Society. Praha: Union of Psychologists Associations of the Czech Republic (UPA) , 2007.
9. Šafarić, Z., Bosnar, K. i Prot, F. (1999). Bavljenje nogometom u zagrebačkih srednjoškolaca, IV Konferencija o sportu Alpe-Jadran, Rovinj, 299-302.